

Sooleparasiitide DNA paneel roojas

Sooleparasiitide DNA paneel roojas (St-Sooleparasiitide DNA paneel)

Põhja-Eesti Regionaalhaigla laboratooriumi molekulaardiagnostika labor

Telefon: 617 1768, 617 1769

Üldiseloostus

Uuringu eesmärgiks on määrata patsientide roojast järgmisi parasitaarsete haiguste tekitajaid: *Giardia lamblia*, *Entamoeba histolytica*, *Cryptosporidium* spp., *Blastocystis hominis*, *Dientamoeba fragilis* ja *Cyclospora cayentanensis*.

Sooleparasiidid võivad põhjustada kõhulahtisust, immuunpuudulikkusega inimestel on suurem risk raskeks haigestumiseks, kuid infektsioon võib kulgeda ka asümptomaatiliselt. Sooleparasiidid võivad koloniseerida ja nakatada kaksteistsõrmik-, peen- ja käärsoolt, urogenitaaltrakti ning neelu. Sooleparasiidid levivad peamiselt fekaal-oraalsel teel inimeselt inimesele ning saastunud toidu ja joogivee kaudu.

Giardia lamblia on peensoolt koloniseeriv parasiit. *G. lamblia* infektsiooni sümptomiteks on ebameeldiva lõhnaga vesine kõhulahtisus, kõhuvalu, puhitus ja toitainete mitte imendumine. *G. lamblia* infektsioon ei põhjusta kudede hävimist, mistõttu esineb veri ja mäda väljaheites vaid harvadel juhtudel. Enamasti on infektsioon isemööduv, kuid osadel inimestel võib tekkida krooniline haigus.

Entamoeba histolytica on patogeenne amööbne sooleparasiit. *E. histolytica* amöbioos võib põhjustada seedetrakti infektsiooni ja viia raskematel juhtudel ka sekundaarse infektsioonini maksas, kopsudes, ajus ja südames. Seedetrakti infektsiooni sümptomite hulka kuulub jämesoole koe kahjustumine, mis põhjustab kõhuvalu, krampe ja koliidiga kõhulahtisust. Tõsisemat haigust iseloomustab arvukate veriste väljaheidete esinemine. Süsteemse

nakkuse sümptomiteks on palavik, leukotsütoos, värinad ning abtsessi teke ja valu maksas.

Cryptosporidium spp. põhjustab enterokoliiti, mida iseloomustab verejooksuta vesine kõhulahtisus. Eelnevalt tervete inimeste puhul kulgeb see harilikult kergelt ning isemööduvalt, kuid immuunpuudulikkusega patsientidel võib *Cryptosporidium*'i infektsiooni tõttu esineda 50 või rohkem väljaheidet päevas ja suurt vedelikukaotust, mistõttu võib infektsioon olla raske ning kesta kuid või aastaid.

Blastocystis hominis on üks levinumaid inimesi ja loomi nakatavaid sooleparasiite. *B. hominis* võib seedetraktis esineda ka ilma haigust põhjustamata ning seda peetigi pikka aega mittepatogeenseks pärmseeneks. Hiljutiste teadustööde põhjal liigitatakse *B. hominis*'t nüüd kõhulahtisust põhjustavaks sooleparasiidiks, ent selle roll sümptomaatilises infektsioonis pole täielikult teada.

Dientamoeba fragilis on amööbne sooleparasiit. Enamik *D. fragilis*'e nakatumisi on asümptomaatilised. *D. fragilis*'e sümptomiteks on kõhuvalu, puhitus, vahelduv kõhulahtisus, isutus ja kaalulangus ja kaasneb soole limaskestast ärritus. Organism koloniseerib pime- ja umbsoolt.

Cyclospora cayetanensis on sooleparasiit, mis nakatab seedetrakti ja põhjustab ägedat kõhulahtisust. *C. cayetanensis* sümptomiteks on kerge iiveldus, isutus, kõhuvalu ja vesine kõhulahtisus. Immuunkompetentsetel inimestel on kõhulahtisus tavaliselt isemööduv, kuid see võib kesta nädalaid. Immuunpuudulikkusega inimeste seas (eriti HIV-nakkusega patsiendid) on haigus tavaliselt pikaajaline ja raske ning võib muutuda krooniliseks.

Näidustused

- Parasitaarsete haiguste diagnoosimine

Referentsväärtus

Negatiivne

Kliiniline tõlgendus

Positiivne tulemus viitab antud tekitajast põhjustatud infektsioonile. Kui analüüsi positiivse tulemuse ct väärtus on <38 , on tegemist piiripealse positiivse tulemusega. Negatiivne tulemus ei välista infektsiooni olemasolu. Kliinilise kahtluse püsimisel on näidustatud kordusuuringud.

Proovimaterjal	Roe
Proovianum	FecalSwab katsuti
Proovimaterjali säilivusaeg, -temperatuur jt transpordi tingimused	2...8 oC kuni 48 tundi
Segavad tegurid	Liiga limane, verine või tahke proovimaterjal
Teostamise sagedus	E-R 8:00-16:00
Mõõtemetod	qPCR (reaalaja polümeraasi ahelreaktsioon)
HK kood	66608 x 5

Kasutatud kirjandus

1. Murray PR, Rosenthal K, Pfaller M.A. Medical Microbiology. 9th Edition, Elsevier; 2020.
2. Reaktiivi kasutusjuhend – Allplex™ GI-Parasite Assay, V1.13, 04/2023

Koostanud: Kadi Rõuk, Mirjam Nuter, bioanalüütikud; Karl Mitt, laborispetsialist

21.03.2024

Viimati uuendatud 13.11.2024